

[Chr. J. Hansen.]

have større praktisk Betydning end Oprettelsen af nye Brug, idet man som oftest undgaar Byggeri.

Jeg er helt enig i denne Betragtning, ikke mindst i disse Tider, da der er stor Fattigdom paa Byggematerialer. Men hvorfor har saa andre Partier — her tænker jeg særlig paa Det radikale Venstre — vendt sig skarpt imod den eneste Maade, hvorpaa dette Spørgsmaal kan løses inden for en rimelig Tid, nemlig ved Ekspropriation? Man har Gang paa Gang i Rigsdagen været stillet over for Lovforslag, der indeholdt Ekspropriationsbestemmelser, naar det gjaldt andre Forhold, og de samme Partier har stemt for disse Forslag; men naar det gælder Jord til indeklemte Husmandsbrug, melder man fra, uagtet Lovforslaget paa andre Omraader indeholder Bestemmelser, der hjemler noget, som maa kaldes Ekspropriation, f. Eks. § 22, hvorefter Staten i visse Tilfælde har Ret til at overtage et Brugs Jord og erhverve Bygningerne til den oprindelige Byggepris med Tillæg af paaviseligt afholdte Udgifter til Udvidelser og Forbedringer samt Værdien af de Forbedringer, der er tilført Bruget ved Ejerens Arbejde eller Kapitalindsats. Altsaa, man kan overtage et saadant Brug med eller mod den paagældende Indehavers Vilje — og dette vil i alt Fald jeg kalde Ekspropriation. Det samme gælder § 23, der giver Staten Ret til at overtage et Brug, saafremt der paa dets Areal opstaar Byggegrundsværdier, eller Arealet af andre Grunde faar betydelig større Værdi end til Landbrugs- og Havebrugsdrift. Jeg tror, at de fleste vil kalde dette en Ekspropriationsbestemmelse, som man altsaa ikke har været bange for, men har tiltraadt. Men naar det altsaa gælder Ekspropriation fra en større Ejendom for at fremskaffe en 3—4 Tdr. Land til et indeklemt Brug, for at man kan hjælpe en Husmand og hans Familie, som ønsker et selvstændigt Erhverv paa sit Fædrelands Jord, er man klar til at svinge denne Stands Interesser.

Hertil kommer saa, at Familiesalg er undtaget fra Forkøbsretten, og naar man nu ved, at disse Salg omfatter ca. Halvdelen af alle Salg af Landbrugsejendomme, er det givet, at Loven i sin nuværende Affattelse hverken opfylder vort Ønske eller Husmændenes berettigede Krav. Saafremt man nu i Rigsdagen gennemfører en Lov, der giver Ret til at eje mere end een Landbrugsejendom, vil det sige, at en Mand kan eje to store Godser, der gennem Slægtled kan fortsætte i Familiens Eje uden nogen som helst Mulighed for, at der fra disse Godser

kan faas saa meget som 1 ha Jord til indeklemte Husmandsbrug. Jeg tror, at mange her i Landet langt uden for Husmændenes Kreds vil betragte dette som en Uretfærdighed.

Der er talt om, at en Ekspropriationsbestemmelse vil skabe Ufred. Jeg har set denne Betragtning gjort gældende i visse dertil indrettede Blade. Men tror man ikke, at det, der nu foregaar, ogsaa skaber berettiget Harme? Derom vil vist ingen være i Tvivl. Havde man gennemført Lovforslaget i dets oprindelige Skikkelse, havde man muliggiort Løsningen af et absolut samfundsvigtigt Spørgsmaal inden for en rimelig Tid, men naar man paa Grund af Flertallets Stilling til Sagen og de Radikales ændrede Holdning over for Husmændene har maattet ladet Ekspropriationsbestemmelsen falde, kunde man i hvert Fald have ventet, at Bestemmelsen om Forkøbsret var blevet forbedret, men jeg synes, at den tværtimod er blevet forringet netop derved, at man undtager Familieoverdragelser, uden at der skal kunne kræves nogen som helst Jordafstaaelse. Derved har det hele faaet Slagside.

Det har altsaa ikke været muligt at faa Lovforslaget gennemført, som det var foreslaaet af Socialdemokratiet, men paa Grund af de andre Partiers Modstand maa det vedtages i den foreliggende Skikkelse, og saa maa man udnytte de Muligheder, Loven nu engang giver, og haabe, at vi i den kommende Tid kan faa mere Fart i Udstykningsen end i de senere Aar og skaffe endnu flere Hjem paa Danmarks Jord til Glæde for dem, der faar dem, til Gavn for vort fælles Samfund.

Da Lovforslaget har været fremsat to Gange og er undergaaet en grundig Udvikling, har været omtalt i Pressen og gennemdiskuteret paa utallige Møder Landet over, hvad Loven ogsaa nok vil blive i den kommende Tid som den betydningsfulde Lov, den er, og da uden Tvivl ogsaa den største Del af Medlemmerne i dette høje Ting har gennemgaaet Lovforslaget adskillige Gange, skal jeg afstaa fra at komme ind paa Enkeltheder, men jeg skal dog nævne et Par Bestemmelser, der adskiller sig fra det oprindelige Forslag.

Jeg tænker her først paa Reglen om Tremandsudvalgene. Jeg anser det for absolut rigtigt, at disse Tremandsudvalg fortsat bestaar. De har allerede flere Steder gjort deres Nytte, og med den Form, Loven nu giver dem, vil jeg oprigtigt haabe, at Tremandsudvalgene med Hensyn til Fremskaffelsen af Jord til de indeklemte Husmænd vil udføre et Arbejde, der kan blive